

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 14Co/825/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1513226050
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Barbora Barteková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2015:1513226050.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Kataríny Javorčíkovej a členiek senátu Mgr. Barbory Bartekovej a JUDr. Edity Szabovej, v právnej veci navrhovateľa: Dopravný podnik Bratislava, a.s., Olejkárska 1, Bratislava, IČO: 00 492 736, zastúpeného JUDr. Vladimírom Kánom, advokátom, AK ECKER - KÁN & partners, Nám. M. Benku 9, Bratislava, proti odporcovi: O. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XX, Z., o zaplatenie 50,70 eur, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V v Bratislave zo dňa 25.08.2014, č.k. 10C/296/2014-22, pomerom hlasov 3:0, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok Okresného súdu Bratislava V v Bratislave zo dňa 25.08.2014, č.k. 10C/296/2014-22 potvrdzuje.

Odporcovi sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa návrh vo veci zamietol a odporcovi náhradu trov konania nepriznal. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že navrhovateľ sa návrhom na začatie konania, doručeným súdu dňa 01.08.2013, domáhal voči odporcovi zaplatenia sumy 50,70 eur z dôvodu, že cestoval v dopravnom prostriedku navrhovateľa bez cestovného lístka.

Súd prejednal vec bez nariadenia pojednávania podľa § 115a ods. 2 O.s.p., podľa ktorého pojednávanie nie je potrebné nariaďovať v drobných sporoch. Po vykonanom dokazovaní zistil, že dňa 28.11.2011 o 6,40 hod. cestoval odporca dopravným prostriedkom navrhovateľa - autobusom č. 92 a pri kontrole sa nepreukázal platným cestovným lístkom. Súd poukázal na ustanovenia § 9 písm. b/, § 11 ods. 1 písm. d/, § 12 ods. 4, 5 zákona č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave, § 760, § 108 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), a § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Konštatoval, že jednoročná premlčacia doba začína plynúť odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Odporca bol prepravným kontrolórom kontrolovaný dňa 28.11.2011, kedy mal tento oprávnenie prevziať úhradu dlžného cestovného a úhrady. Nasledujúcim dňom - 29.11.2011 začala plynúť jednoročná premlčacia lehota. Navrhovateľ podal predmetný návrh až 01.08.2013, teda po uplynutí jednoročnej premlčacej lehoty. Preto súd s poukazom na § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. v platnom znení prihládol ex offo na premlčanie uplatňovaného nároku a návrh navrhovateľa zamietol ako premlčaný. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že v konaní úspešnému odporcovi ich náhradu nepriznal, nakoľko mu v konaní žiadne trovy nevznikli.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Namietol, že súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav a vec

nesprávne právne posúdil. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobe vyhovel alebo aby ho zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedol, že súd prvého stupňa svojim rozhodnutím porušil jeden zo základných princípov právneho poriadku Slovenskej republiky - zákaz retroaktivity. V prejednanom prípade nebolo zo strany súdu prvého stupňa možné použiť zákon o ochrane spotrebiteľa v časti novelizovaného ustanovenia § 5b z dôvodu absencie prechodných ustanovení. Návrh na vydanie platobného rozkazu podal navrhovateľ na príslušný súd pred dňom účinnosti novely zákona o ochrane spotrebiteľa, t.j. pred dňom 01.05.2014. Retroaktívne použitie právnej normy - ust. § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa je neprípustné a v rozpore s princípom právnej istoty. Právne vzťahy, ktoré vznikli za platnosti a účinnosti skoršieho právneho predpisu, sa v čase platnosti a účinnosti neskoršieho právneho predpisu naďalej spravujú právnym predpisom, za účinnosti ktorého vznikli, ak neskorší predpis neustanovuje inak. Keďže v novele zákona o ochrane spotrebiteľa prechodné ustanovenia vzťahujúce sa na ustanovenie § 5b s ohľadom na súdne konania začaté pred dátumom účinnosti predmetnej novely chýbajú, súd prvého stupňa bol v konaní začatom na základe návrhu na vydanie platobného rozkazu zo dňa 23.05.2013, doručeného súdu prvého stupňa dňa 01.08.2013, t.j. pred dátumom účinnosti novely zákona o ochrane spotrebiteľa - zákona č. 102/2014 Z.z., povinný postupovať podľa doterajších predpisov, a teda v zmysle § 100 ods. 1 OZ, kedy súd na premlčanie prihliadne len na námietku dlžníka. Táto námietka však zo strany dlžníka vznesená nebola. Ďalej vo svojom odvolaní navrhovateľ uviedol, že zmluvou o preprave (§ 760 OZ) vzniká právny vzťah medzi dopravcom (fyzickou alebo právnickou osobou prevádzajúcou dopravu na základe príslušného povolenia) a cestujúcim. Preprava osôb je služba poskytovaná cestujúcim, ktorá spočíva v preprave predmetu (veci) a osoby dopravným prostriedkom do miesta určenia, a to riadne a včas, za určené cestové. OZ obsahuje iba základnú úpravu vzťahov vznikajúcich pri rôznych druhoch a spôsoboch prepravy. Podrobnejšia úprava je ponechaná osobitným zákonom a na ich základe vydaným vykonávacím právnym normám, v tomto prípade zákonu o cestnej doprave. V tejto súvislosti argumentoval úpravou v § 9 písm. b/, § 11 ods. 1 písm. d/, § 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave, ako aj čl. 6 ods. 2 a čl. 6 ods. 3 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave, a čl. 5 Tarify mestskej hromadnej dopravy v Bratislave. Podľa navrhovateľa úhrada za nepreukázanie sa cestovným lístkom nepatrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 OZ. Pretože zákon o cestnej doprave neustanovuje premlčaciu dobu za nezaplatenie úhrady pri cestovaní bez cestovného lístka, je namieste použiť § 101 OZ. Nakoľko dlžník v danej veci námietku premlčania nevzniesol a premlčania sa nedovolal, súd prvého stupňa nepostupoval správne, keď žalobu navrhovateľa zamietol z dôvodu premlčania nároku.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľa nevyjadril.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) preskúmal a prejednal vec v zmysle § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia ústneho odvolacieho pojednávania postupom podľa § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p. a dospel k záveru, že nie je dôvod ani na zmenu, ani na zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, pretože odvolacie námietky navrhovateľa neobstoja.

Pretože súd prvého stupňa v prejednáanej veci prihliadol ex offico na premlčanie uplatňovaného nároku v zmysle § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. v platnom znení, odvolací súd sa v prvom rade zaoberal charakterom vzťahu medzi účastníkmi konania, pričom dospel zhodne so súdom prvého stupňa k záveru, že ide o spotrebiteľský vzťah a zmluva o preprave uzatvorená medzi navrhovateľom ako dopravcom a odporcom ako cestujúcim je spotrebiteľskou zmluvou (§ 52 ods. 1 OZ). Vo všeobecnosti k takémuto typu zmluvy možno povedať, že ide o zmluvu, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, pričom cestujúci nemá možnosť podstatným spôsobom, resp. žiadnym spôsobom, ovplyvniť obsah dopravcom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy. Prepravný poriadok MHD v Bratislave, Tarifa MHD a jednotlivé cestovné poriadky sú umiestnené na zástavkách MHD a sú verejným návrhom na uzavretie zmluvy o preprave osôb. Cestujúci sa môže rozhodnúť, či služby poskytované dopravcom využije (a bude tak akceptovať ním stanovený Prepravný poriadok MHD v Bratislave, Tarify MHD a cestovné poriadky), alebo služby dopravcu nevyužije. Nemá však možnosť dohodnúť si individuálne podmienky, za akých tieto služby bude využívať, ani žiadnym spôsobom zasahovať do ich obsahu. V zmysle uvedeného je právny vzťah v prejednáanej veci (vzťah medzi navrhovateľom a odporcom) právnym vzťahom zo spotrebiteľskej zmluvy, ktorý musí byť posudzovaný podľa ustanovení upravujúcich právne vzťahy spotrebiteľského charakteru. Navrhovateľ (doprovca) mal v tomto vzťahu postavenie dodávateľa v zmysle § 52 ods. 3 OZ a zároveň predávajúceho v zmysle § 2 písm. b/ zákona č. 250/2007 Z.z., keďže pri

uzatváraní a plnení zmluvy o preprave konal v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti, ktorou okrem iného je aj pravidelná verejná cestná hromadná mestská doprava osôb. Odporca (cestujúci) vystupoval v postavení spotrebiteľa (§ 52 ods. 4 OZ a § 2 písm. a/ zákona č. 250/2007 Z.z.). V nadväznosti na túto skutočnosť preto musí odvolací súd konštatovať, že súd prvého stupňa postupoval správne, keď v danej veci v súlade s ustanovením § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa prihladol ex offo na premlčanie nároku navrhovateľa a jeho odvolacie námietky nie sú v tomto smere dôvodné.

Nedôvodná je aj odvolacia námietka, že súd prvého stupňa aplikáciou ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. v znení účinnom od 01.05.2014 na toto konanie porušil zásadu zákazu retroaktivity a správne mal postupovať podľa § 100 ods. 1 OZ a na premlčanie mal prihliadnuť len na základe námietky dlžníka. Ustanovenie § 5b zákona č. 205/2007 Z.z. bolo do tohto zákona zavedené s účinnosťou od 01.05.2014 zákonom č. 102/2014 Z.z. Podľa tohto ustanovenia orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. Napriek tomu, že samotné premlčanie má hmotnoprávny charakter, procesná povaha ustanovenia § 5b vyplýva z jeho samotného znenia, ktoré ustanovenie normuje predovšetkým a najmä procesnú činnosť orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy. Na jeho základe sa súdu, ako orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy, ukladá povinnosť v súdnom konaní z úradnej povinnosti prihliadať na premlčanie v spotrebiteľských veciach. Ide o konkrétny procesný postup súdu v konaní, čo nasvedčuje procesnoprávnemu charakteru ustanovenia, a v prípade absencie prechodného ustanovenia platí, že súd postupuje podľa právneho stavu účinného v čase rozhodovania súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania súdu prvého stupňa už ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. bolo účinné, súd prvého stupňa bol povinný aplikovať ho vo všetkých prebiehajúcich konaniach (vrátane súdnych konaní začatých pred jeho účinnosťou), t.j. aj v konaní v prejednávanej veci. Navyše, zákon č. 250/2007 Z.z. je lex specialis vo vzťahu k Občianskemu zákonníku ako lex generalis. Znamená to, že pokiaľ je otázka prihliadania na premlčanie uplatneného nároku v § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. upravená odlišne od § 100 ods. 1 OZ, prednosť má špeciálna úprava zákona č. 250/2007 Z.z. Súd prvého stupňa preto postupoval v súlade so zákonom, keď prihliadol ex offo na premlčanie uplatňovaného nároku.

Neobstojí ani námietka navrhovateľa, že súd mal vo veci nároku na zaplatenie úhrady za nepreukázanie sa cestovným lístkom aplikovať ust. § 101 OZ (všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu), lebo úhrada nepatrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 OZ. Aj podľa názoru odvolacieho súdu, oba uplatnené nároky navrhovateľa ako dopravcu na zaplatenie cestovného a úhrady („pokuty“) vo výške stonásobku základného cestovného bez príplatkov a zliav voči odporcovi (cestujúcemu), vyplývajú zo zmluvy o preprave (§ 760 OZ). Preto nie je dôvod na to, aby sa na každý z týchto nárokov aplikovala iná premlčacia doba. Právo na zaplatenie cestovného a úhrady má rovnaký právny základ - porušenie podmienok zmluvy o preprave, teda na ich uplatnenie vo vzťahu k premlčaniu sa tak vzťahuje ust. § 108 OZ. Právo na zaplatenie úhrady („pokuty“) nemôže vzniknúť samostatne a oddelene len na základe zákona o cestnej doprave (aj keď môže byť samostatne a oddelene uplatnené na súde), ale len spolu s nárokom na zaplatenie cestovného. Oba nároky vznikli zo zmluvy o preprave osôb v MHD, resp. z jej porušenia, a to súčasne. U oboch nárokov preto začína rovnako plynúť aj premlčacia doba stanovená v § 108 OZ. Správny bol preto postup súdu prvého stupňa, ktorý otázku premlčania nároku dopravcu na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom (§ 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z.z.) posúdil na základe analógie legis (§ 853 ods. 1 OZ) podľa tých ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom a účelom najbližšie, t.j. podľa ustanovenia § 108 OZ, pretože zákon č. 168/1996 Z.z. premlčanie uvedeného nároku osobitne neupravoval. Pretože neupravoval ani začiatok plynutia premlčacej doby na uplatnenie práva na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom, je podľa názoru odvolacieho súdu namieste aplikácia ust. § 563 OZ, v zmysle ktorého dlžník (cestujúci) je povinný splatiť dlh prvého dňa po tom, ako ho veriteľ - dopravca o plnenie požiadal. Týmto dňom nastáva splatnosť dlhu a zároveň je v tento deň možné prvýkrát uplatniť právo podaním žaloby na súd. Ako zistil súd prvého stupňa v prejednávanej veci, odporca cestoval na linke MHD č. 92 v Bratislave dňa 28.11.2011 bez cestovného lístka, kedy ho aj revízor vyzval na zaplatenie cestovného 0,70 eur a postihu 50,- eur. Ako správne skonštatoval súd prvého stupňa, jednoročná premlčacia doba na uplatnenie nároku navrhovateľa na súde tak začala plynúť dňa 29.11.2011. Jej koniec v súlade s § 122 ods. 2

prvá veta OZ pripadol na deň 28.11.2012 (streda). Návrh na začatie konania bol na súd podaný až dňa 1.8.2013, t.j. zjavne po uplynutí zákonnej ročnej premlčacej doby v zmysle § 108 OZ.

Možno teda uzavrieť, že vzhľadom na skutočnosť, že v danej veci ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy, súd prvého stupňa správne navrhovateľovi premlčané právo nepriznal aj bez vznesenej námietky premlčania zo strany odporcu (§ 5b zákona č. 250/2007 Z.z.), a správne aj žalobu zamietol.

Z uvedených dôvodov odvolací súd podľa ust. § 219 ods. 1, 2 O.s.p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Odporcovi, úspešnému aj v odvolacom konaní, trovy odvolacieho konania neboli priznané, pretože návrh na ich priznanie nepodal, a ani mu žiadne nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.